

Lieta C-252/22

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2022. gada 8. aprīlis

Iesniedzējtiesa:

Curtea de Apel Târgu Mureș (Rumānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 16. februāris

Apelācijas sūdzības iesniedzēja:

Societatea Civilă Profesională de Avocați AB & CD

Atbildētāji apelācijas tiesvedībā:

Consiliul Județean Suceava

Președintele Consiliului Județean Suceava

Agencia pentru Protecția mediului Bacău

Consiliul Local al Comunei Pojorâta

Persona, kas iestājusies lietā:

QP

Pamatlietas priekšmets

Apelācijas sūdzības, kuras apelācijas sūdzības iesniedzēja *Societatea Civilă Profesională de Avocați AB & CD* [Profesionāla civiltiesiska advokātu sabiedrība] un atbildētāja *Consiliul Județean Suceava* [Sučavas žudeca padome, Rumānija] iesniedza par *Tribunalul Cluj* [Klužas apgabaltiesas, Rumānija] spriedumu civillietā par prasību, ar kuru prasītāja, tiesvedībā arī pret citiem atbildētājiem, lūdza atcelt dažus administratīvus aktus, ar kuriem tika pamatota atkritumu poligona būvniecība, kā arī likvidēt šo atkritumu poligonu.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Pamatojoties uz LESD 267. pantu tiek lūgts interpretēt LES 19. panta 1. punkta otro daļu, Hartas 47. pantu un Orhūsas konvencijas 9. panta 3., 4. un 5. punktu.

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai Hartas 47. panta pirmā daļa, to skatot kopā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu un Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kas parakstīta 1998. gada 25. jūnijā Orhūsā (Dānija) un kas Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes Lēmumu 2005/370/EK (2005. gada 17. februāris), 2. panta 4. punktu un 9. panta 3. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdzienā “sabiedrība” ietilpst tāds tiesību subjekts kā profesionāla civiltiesiska advokātu sabiedrība, kas apgalvo, ka ir aizskartas nevis kādas tieši šī tiesību subjekta tiesības vai intereses, bet drīzāk fizisku personu, advokātu, kas veido šo profesijas organizatorisko struktūru, tiesības un intereses, un vai šāds tiesību subjekts konvencijas 2. panta 4. punkta izpratnē var būt pielīdzināms fizisku personu grupai, kas darbojas apvienībā vai organizācijā?

2. Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, ņemot vērā gan konvencijas 9. panta 3. punkta mērķus, gan mērķi nodrošināt Savienības tiesībās paredzēto tiesību efektīvu aizsardzību tiesā, vai konvencijas 9. panta 3. punkts un Hartas 47. panta pirmā un otrā daļa, tos skatot kopā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesību normu, ar kuru šādas profesionālas civiltiesiskas advokātu sabiedrības iespēja vērsties tiesu iestādēs ir atkarīga no nosacījuma par savas intereses pierādīšanu vai to, ka, ceļot prasību tiesā, tiek aizsargāta tiesiskā situācija, kas ir tieši saistīta ar mērķi, kuram tika dibināta šī organizācijas forma, konkrētā gadījumā – civiltiesiska advokātu sabiedrība?

3. Ja atbilde uz pirmo un otro jautājumu ir apstiprinoša vai neatkarīgi no atbildēm uz šiem diviem jautājumiem, vai konvencijas 9. panta 3., 4. un 5. punkts un Hartas 47. panta pirmā un otrā daļa, tos skatot kopā ar LES 19. panta 1. punkta otro daļu, ir jāinterpretē tādējādi, ka frāze, ka pamatoti un efektīvi tiesiskie līdzekļi, tostarp tiesas nolēmuma pieņemšana, “ir saistīt[i] ar nelielām izmaksām”, paredz noteikumus un/vai kritērijus, lai ierobežotu tiesāšanās izdevumus, kuru atlīdzināšana ir piesprieda lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, tādā nozīmē, ka valsts tiesai ir jānodrošina prasības par nelielām izmaksām ievērošana, ņemot vērā gan tādas personas intereses, kura grib aizsargāt savas tiesības, gan vispārējas intereses vides aizsardzībā?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

LES 4. panta 3. punkts un 19. panta 1. punkts; LESD 216. panta 1. un 2. punkts.

Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 47. panta pirmā un otrā daļa un 51. pants.

Padomes Lēmums 2005/370/EK (2005. gada 17. februāris) par to, ka Eiropas Kopienas vārdā noslēdz Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (Orhūsas konvencija), konvencijas 5.–8. apsvērums, 1. pants, 2. panta 4. un 5. punkts, 3. panta 4.–6. punkts un 9. panta 1.–4. punkts.

Atbilstošās valsts tiesību normas

Constituția României [Rumānijas Konstitūcija], pārpublicēta, 52. panta 1. punkts, saskaņā ar kuru ikvienai personai, kura uzskata, ka valsts iestāde ar administratīvu aktu vai pieteikuma neizskatīšanu likumā paredzētajā termiņā ir pārkāpusi kādas no viņas tiesībām vai leģitīmām interesēm, ir tiesības panākt izvirzīto tiesību vai leģitīmo interešu atzīšanu, akta atcelšanu un saņemt zaudējumu atlīdzību.

Codul civil [Rumānijas Civilt kodekss], pārpublicēts, 37. pants (civiltiesiska rīcībspēja), 187. pants (juridiskas personas pazīmes), 188. pants (juridiskas personas statuss), 189. pants (juridisko personu veidi), 190. pants (privāto tiesību juridiskā persona), 192. pants (piemērojamais tiesiskais režīms) un 193. pants (juridiskās personas statusa sekas).

Codul de procedură civilă [Rumānijas Civilprocesa kodekss]

- 36. pants (procesuāla tiesībspēja):

“Procesuāla tiesībspēja izriet no tā, ka puses un tiesvedībā apstrīdēto tiesisko attiecību dalībnieki ir identiski. Pieprasīto tiesību un pienākumu esamība vai neesamība ir jautājums par lietu pēc būtības”.

- 56. panta 1., 2. un 3. punkts (procesuāla rīcībspēja):

“(1) Procesuāla rīcībspēja ir personām, kuras ir apveltītas ar civiltiesiskām tiesībām.

(2) Tomēr apvienībām, sabiedrībām vai citām struktūrām, kurām nav juridiskās personas statusa, var būt procesuāla rīcībspēja, ja tās ir dibinātas saskaņā ar likumu.

(3) Iebildumi par procesuālas rīcībspējas neesamību var tikt izvirzīti jebkurā procesa posmā. Procesuālas darbības, ko veikusi persona, kurai nav procesuālas rīcībspējas, ir pilnībā spēkā neesošas”.

- 451. pants (tiesāšanās izdevumu summa)

- 452. pants (tiesāšanās izdevumu pierādījumi)

- 453. pants (tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanas piespriešana)

- 483. panta 1., 3. un 4. punkts (prasības pieteikuma priekšmets un mērķis, kompetentā tiesa)
- 488. panta 1. punkta 5. un 8. apakšpunkts (atcelšanas pamati)
- 491. pants (pretprasība un prasība pret personu, kas nav galvenais prasītājs [*recursul provocat*]), to skatot kopā ar 472. pantu (pretapelācijas sūdzība)
- 634. panta 1. punkta 5. apakšpunkts un 2. punkts (nolēmumi ar *res judicata* spēku)

Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 [Administratīvo strīdu likums Nr. 554/2004]

- 1. panta 1. un 2. punkts:

“(1) Ikvienā persona, kura uzskata, ka valsts iestāde ar administratīvu aktu vai pieteikuma neizskatīšanu likumā paredzētajā termiņā ir pārkāpusi kādas no viņas tiesībām vai leģitīmām interesēm, var celt prasību kompetentajā administratīvo strīdu tiesā, lai panāktu akta atcelšanu, izvirzīto tiesību vai leģitīmo interešu atzīšanu un saņemtu nodarīto zaudējumu atlīdzību. Leģitīma interese var būt gan privāta, gan publiska.

(2) Prasību administratīvo strīdu tiesā var celt persona, kuras tiesības vai leģitīmas intereses ir pārkāptas ar individuālu administratīvu aktu, kas ir adresēts citam tiesību subjektam”.

- 2. panta 1. punkta p), r) un s) apakšpunkts:

“(1) Šajā likumā:

p) leģitīma privāta interese – spēja pieprasīt noteiktu rīcību, ņemot vērā nākotnes un paredzamo iepriekš noteikto subjektīvo tiesību īstenošanu;

r) leģitīma publiska interese – interese, kas skar tiesību sistēmu un konstitucionālo demokrātiju, personu pamattiesību, pamatbrīvību un pamatpienākumu garantiju, sabiedrības vajadzību apmierināšanu, valsts iestāžu pilnvaru īstenošanu;

s) ieinteresētas sabiedriskas organizācijas – nevalstiskas organizācijas, arodbiedrības, apvienības, nodibinājumi utml., kuru mērķis ir aizsargāt dažādo personu kategoriju tiesības vai, vajadzības gadījumā, valsts administratīvo dienestu pareizo darbību”.

- 8. panta 11. punkts

“(11) Fiziskas personas un privāto tiesību juridiskās personas var celt prasības tiesā leģitīmas publiskas intereses aizsardzībai tikai pakārtoti, gadījumā, ja

leģitīmas publiskas intereses aizskārums ir loģiskā saistībā ar subjektīvo tiesību vai leģitīmas privātas intereses pārkāpumu”.

Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat [Likums Nr. 51/1995 ar advokāta profesijas organizāciju un praktizēšanu], pārpublicēts

– 5. panta 5. punkts:

“Profesionālo civiltiesisko sabiedrību dibina divi vai vairāki pastāvīgie advokāti. Profesionālajā civiltiesiskajā sabiedrībā advokāti var darboties profesijā arī uz sadarbības vai darba tiesisko attiecību pamata. Profesionālā civiltiesiskā sabiedrība un advokāti, kuri darbojas tajā, nevar sniegt juridisku palīdzību personām ar pretējām interesēm”.

Statutul profesiei de avocat din 3 decembrie 2011 [2011. gada 3. decembra Advokāta profesijas statūti], kurus ir pieņēmusi *Uniunea Națională a Barourilor din România* [Rumānijas advokātu kolēģiju valsts apvienība] (*Monitorul Oficial al României* [Rumānijas Oficiālais Vēstnesis] Nr. 898, 2011. gada 3. decembris), turpmāk tekstā – “statūti”.

- 196. panta 3. punkts:

“(3) Strīdos, kuri izriet no profesionālas darbības veikšanas, profesionāla civiltiesiska sabiedrība var piedalīties tiesas procesā kā prasītāja vai atbildētāja, arī, ja tai nav juridiskās personas statusa”.

Ordonanța de urgență a Guvernului [OUG] nr. 195/2005 privind protecția mediului [Valdības ārkārtas rīkojums Nr. 195/2005 par vides aizsardzību]

- 2. panta 56. punkts:

“Šajā likumā:

56. “sabiedrība” ir viena vai vairākas fiziskas vai juridiskas personas un – saskaņā ar valsts tiesību aktiem vai praksi – to apvienības, organizācijas vai grupas”.

- 3. panta h) punkts:

“Šī rīkojuma pamatā ir šādi principi un stratēģiskie elementi:

h) sabiedrības informēšana un dalība lēmumu pieņemšanas procesā un iespēja vērsties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem”.

- 5. panta d) punkts:

“Valsts atzīst ikvienas personas tiesības uz “veselīgu un ekoloģiski līdzsvarotu vidi”, šajā nolūkā nodrošinot:

d) tiesības tieši vai ar vides aizsardzības organizāciju starpniecību vērsties, atkarībā no gadījuma, administratīvajās un/vai tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, neatkarīgi no zaudējumu esamības vai neesamības”.

- 20. panta 1., 5. un 6. punkts:

“(1) Kompetentā vides aizsardzības iestāde kopā ar citām centrālajām un vietējām valsts pārvaldes iestādēm nodrošina vajadzības gadījumā informēšanu, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā par īpašām darbībām un iespēju vērsties tiesu iestādēs saskaņā ar Orhūsas konvencijas, kas ir ratificēta ar Likumu Nr. 86/2000, tiesību normām.

(5) Sabiedrības iespēja vērsties tiesu iestādēs ir regulēta spēkā esošajā tiesiskajā regulējumā.

(6) Nevalstiskajām organizācijām, kuras veicina vides aizsardzību, ir tiesības vērsties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem un tiesības celt prasību tiesā strīdos saistībā ar vides jautājumiem”.

Legea nr. 86/10 mai 2000 privind ratificarea Convenției privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, semnată la Aarhus la 25 iunie 1998 [2000. gada 10. maija Likums Nr. 86 par Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kas parakstīta 1998. gada 25. jūnijā Orhūsā, ratifikāciju].

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Ar prasības pieteikumu apelācijas sūdzības iesniedzēja strīdā ar *Consiliul Local al Comunei Pojorâta* [Požoritas pašvaldības padomi, Rumānija] (Sučavas žudecs, Rumānija), *Consiliul Județean Suceava* [Sučavas žudeca padomi], *Președintele Consiliului Județean Suceava* [Sučavas žudeca padomes priekšsēdētāju] un *Agenția pentru Protecția Mediului Bacău* [Bakau Vides aizsardzības aģentūru, Rumānija], kuras visas ir publisko tiesību juridiskās personas, lūdza pirmās instances tiesai, *Tribunalul Cluj* [Klužas apgabaltiesai]: (i) atcelt *Consiliul Local Pojorâta* [Požoritas pašvaldības padomes] 2009. gada 16. septembra lēmumu par teritorijas plānojuma apstiprināšanu saistībā ar *Pojorâta* [Požoritas] atkritumu poligonu (turpmāk tekstā – “atkritumu poligons”), (ii) atcelt *Președintele Consiliului Județean Suceava* [Sučavas žudeca padomes priekšsēdētāja] izsniegto 2012. gada 3. oktobra būvatļauju Nr. 39 – vienīgi daļā par atkritumu poligona būvdarbu atļaušanu – kuras adresāts ir *Consiliul Județean Suceava* [Sučavas žudeca padome], un (iii) likvidēt atkritumu poligonu, kas tika uzbūvēts, pamatojoties uz 2012. gada 3. oktobra būvatļauju Nr. 39.
- 2 Apelācijas sūdzības iesniedzēja, profesionāla civiltiesiska advokātu sabiedrība, apgalvo, ka subjektīvie iemesli, kuri ir pamatojuši vērsanos administratīvajās un tiesu iestādēs, ir “*spēcīga ietekme*”, ko atkritumu poligons ir radījis uz trim

advokātiem, kuri ir dibinājuši minēto sabiedrību, proti, “*spēcīga satraukuma, izbrīnas, dusmu un sašutuma sajūta, kuru mēs jutām, redzot šī projekta īstenošanu*”, savukārt attiecībā uz apstrīdēto administratīvo aktu prettiesiskumu šī sabiedrība izvirza vairākus faktu un tiesību argumentus.

- 3 Atbildētāji pēc būtības apgalvo, ka atkritumu apsaimniekošana ir viena no galvenajām vides aizsardzības problēmām Rumānijā un ka Sučavas rajonā ir katastrofāla situācija saistībā ar atkritumu apglabāšanu poligonos. Turklāt poligona būvniecība tika veikta, ievērojot visas tehniskās prasības, kas ir noteiktas valsts un Savienības tiesību aktos, tostarp Direktīvā 1999/31/EK par atkritumu poligoniem.
- 4 Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu vajadzībām ļoti būtiski ir atbildētāju izvirzītie iebildumi, proti, (i) iebildums par apelācijas sūdzības iesniedzējas procesuālās rīcības spējas neesamību un (ii) iebildums par apelācijas sūdzības iesniedzējas tiesību celt prasību tiesā neesamību un intereses celt prasību tiesā neesamību.
- 5 Pirmā iebilduma pamatojumam atbildētāji apgalvo, ka saskaņā ar OUG Nr. 195/2005 5. panta d) punktu, prasības pieteikumus, kuri attiecas uz tiesībām uz veselīgu vidi, var celt gan fiziskas personas, gan nevalstiskas organizācijas, kuras ir dibinātas ar mērķi aizsargāt vidi. Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzējai, profesionālai civiltiesiskai advokātu sabiedrībai, nav juridiskās personas statusa un tā netika dibināta ar mērķi aizsargāt vidi. Lai gan Civilprocesa kodekss ļauj sabiedrībām vai citiem struktūrām, kurām nav juridiskās personas statusa, celt prasību tiesā, statūtu 196. panta 3. punktā tas esot ļauts vienīgi strīdos, kuri izriet no profesionālas darbības veikšanas, kas šajā gadījumā nav noticis.
- 6 Otrā iebilduma pamatojumam atbildētāji apgalvo, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja neatsaucas uz subjektīvām tiesībām vai leģitīmu privāto interesi, kas būtu aizskartas ar administratīviem aktiem, kuru atcelšanu tā pieprasa.
- 7 Izskatot izvirzītos iebildumus, *Tribunalul Cluj* noraidīja iebildumu, kas attiecas uz apelācijas sūdzības iesniedzējas procesuālās rīcības spējas neesamību. Šī tiesa ir uzskatījusi, pirmkārt, ka, tā kā Likuma Nr. 51/1995 5. pantā apelācijas sūdzības iesniedzējai ir atzīts profesionālas struktūras statuss, ļaujot tai savā vārdā noslēgt noteiktus juridiskus aktus, kā arī rīkoties ar savu īpašumu, kas ir paredzēts advokāta darbības veikšanai, tas piešķirot tai juridisko rīcības spēju un speciālas tiesības celt prasību tiesā atbilstoši mērķim, kuram tā tika dibināta. Turklāt tā atbilstot Civilkodeksa 187. un 188. pantā paredzētajiem juridiskās personas statusa esamības nosacījumiem, proti, neatkarīga organizācija ar savu īpašumu, kas paredzēta konkrēta leģitīma un morāla mērķa sasniegšanai, ievērojot vispārējās intereses.
- 8 *Tribunalul Cluj* savukārt apmierināja otro iebildumu, pēc jēdzienu “cietusi persona” un “sabiedrības interese” analīzes uzskatot, ka prasības pieteikumā uz sabiedrības interesēm var atsaukties vienīgi pakārtoti, ja leģitīmas publiskas

intereses aizskārums loģiski izriet no subjektīvo tiesību vai leģitīmas privātas intereses aizskāruma. Faktiski, lai gan valsts tiesiskajā regulējumā ir paredzēta iespēja vērsties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, šajā kontekstā būtu jānošķir starp nevalstiskajām organizācijām, kuras darbojas vides aizsardzības jomā, un citām personām.

- 9 Uzsākot ar konstatējumu, ka Savienības tiesībās vides jomā nav paredzētas vispārējas tiesības uz veselīgu un neskartu vidi ikvienai personai, un ar “ieinteresētās sabiedrības” definīciju konvencijā, *Tribunalul Cluj* norāda, ka ne Orhūsas konvencijas 9. panta 2. punktā, nedz atvasinātajās Savienības tiesībās nav paredzēta sabiedrības pārstāvju beznosacījumu iespēja vērsties tiesu iestādēs, jo minētās tiesību normas ļauj līgumslēdzējām pusēm un Savienības dalībvalstīm paredzēt noteiktus nosacījumus, kas izslēdz visu personu vispārējās tiesības celt prasību tiesā saistībā ar vides jautājumiem.
- 10 Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzēja, kas cēla prasību par objektīvu strīdu, citiem vārdiem sakot, formulējot prasības pieteikumu, kas ir vērsti uz sabiedrības interešu aizsardzību, nav pierādījusi, ka ir aizskartas tiesības vai leģitīmas intereses, un līdz ar to tai neesot tiesību celt prasību tiesā.
- 11 Gan apelācijas sūdzības iesniedzēja, gan *Consiliul Județean Suceava* [Sučavas žudeca padome] pārsūdzēja minēto spriedumu *Curtea de Apel Cluj* [Klužas apelācijas tiesā, Rumānija].
- 12 Savā apelācijas sūdzībā apelācijas sūdzības iesniedzēja apgalvo, ka lēmums par iebildumu par tiesību celt prasību tiesā neesamību un intereses neesamību esot pieņemts, pārkāpjot vai kļūdaini piemērojot materiāltiesisko tiesību normas. Pirmkārt, tas esot nevis klasiskais administratīvais strīds, bet gan strīds vides aizsardzības jomā, kurā ir piemērojamas speciālas tiesību normas, saskaņā ar kurām iespēja vērsties tiesu iestādēs ir atzīta ikvienai personai un var būt pamatota ar atsauci uz sabiedrības interesēm, bez nepieciešamības atsaukties uz leģitīmu privāto interesi. Otrkārt, apgalvojot, ka tā ir cēlusi prasību kā sabiedrības pārstāvis, saskaņā ar šī jēdziena definīciju, kas ir ietverta konvencijas 9. panta 3. punktā, apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka tiesa, kas izskatīja lietu pēc būtības, esot kļūdaini pamatojusi savu lēmumu noraidīt prasības pieteikumu ar konvencijas 9. panta 2. punkta tiesību normām.
- 13 *Consiliul Județean Suceava* [Sučavas žudeca padome] savā apelācijas sūdzībā apstrīd iebilduma par procesuālas rīcībspējas neesamību noraidīšanu, atsaucoties uz apstākli, ka *Tribunalul* esot pārkāpusi procesuālo tiesību normas, kuru neievērošana izraisa šī sprieduma spēkā neesamību. Tās skatījumā, pr apelācijas sūdzības iesniedzējai esot īpaša procesuāla rīcībspēja un tiesības uz veselīgu vidi un veselības aizsardzību esot raksturīgas vienīgi fiziskām personām.
- 14 *Curtea de Apel Cluj* [Klužas apelācijas tiesa] noraidīja *Consiliul Județean Suceava* [Sučavas žudeca padomes] iesniegto apelācijas sūdzību un apmierināja

apelācijas sūdzības iesniedzējas iesniegto apelācijas sūdzību, atceļot pārsūdzēto spriedumu un nosūtot lietu atkārtotai izskatīšanai *Tribunalul Cluj*.

- 15 Apelācijas tiesvedības laikā *Consiliul Județean Suceava* [Sučavas žudeca padome] iesniedza *Înalta Curte de Casație și Justiție* [Augstajā kasācijas tiesā, Rumānija] lūgumu pārsūtīt lietu, kas tika apmierināts. Tādējādi lieta tika pārsūtīta *Curtea de Apel Târgu Mureș* [Targu Murešas apelācijas tiesai, Rumānija]. Ar lūguma pārsūtīt lietu apmierināšanu *Curtea de Apel Cluj* [Klužas apelācijas tiesas] spriedums tika pilnībā atcelts un tiesvedību pārņēma iesniedzējtiesa, lai lemtu par divām apelācijas sūdzībām pēc būtības.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 16 Gan apelācijas sūdzības iesniedzēja, gan *Consiliul Județean Suceava* [Sučavas žudeca padome] lūdz iesniedzējtiesai iesniegt Tiesā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 17 Iesniedzējtiesa norāda, ka no Administratīvo strīdu likumā ietvertā vispārējā noteikuma izriet, ka valsts likumdevējs ir izvēlējis subjektīva rakstura tiesvedību, proti, ka “cietusī persona” atsaucas uz savu interesi, kuru likumdevējs ir apzīmējis kā “lēģitīmu privāto interesi”.
- 18 Vides aizsardzības jomā valsts tiesiskais regulējums, ar kuru ir pārņemta konvencija, paredz iespēju vērsties tiesu iestādēs kā ikvienas personas pamattiesību uz veselīgu un ekoloģiski līdzsvarotu vidi izpausmi.
- 19 Šajā ziņā, pirmkārt, valsts likumdevējs ir paredzējis objektīvas tiesvedības iespējamību, kas var tikt izmantota kā tiesību vērsties tiesu iestādēs izpausme, bet to personu loks, kuras var prioritāri un tieši atsaukties uz lēģitīmām publiskām interesēm, ir ierobežots ar nevalstiskām organizācijām, kuras veicina vides aizsardzību un kurām kā tādām nav jāpierāda lēģitīma privāta interese.
- 20 Otrkārt, ikvienai personai ir tiesības tieši vai ar vides aizsardzības organizāciju starpniecību vērsties, atkarībā no gadījuma, administratīvajās un/vai tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, neatkarīgi no zaudējumu esamības vai neesamības. Šāda veida situācijā sabiedrības – kas nav nevalstiskas organizācijas, kuras veicina vides aizsardzību – iespēja vērsties tiesu iestādēs ir regulēta spēkā esošajā tiesiskajā regulējumā. Tomēr šajā ziņā *Legea contenciosului administrativ* [Administratīvo strīdu likumā], uz kuru ir iekļauta atsauce *OUG Nr. 195/2005* 20. panta 5. punktā, ir paredzēts, ka prioritāri ir jāpamato lēģitīma privāta interese un tāad subjektīvais strīds, un tikai pēc atsauces uz lēģitīmu privāto interesi subjekts, kas uz to atsaucas un kas nav organizācija, kas veicina vides aizsardzību, pakārtoti var atsaukties arī uz lēģitīmu publisko interesi.

- 21 Atbilstoši tiesas, kas izskata lietu pēc būtības, argumentācijai, apelācijas sūdzības iesniedzēja nevar prioritāri atsaukties uz leģitīmu publisko interesi, nenorādot leģitīmu privāto interesi, precīzāk, tā neietilpst konvencijas 9. panta 2. punktā definētajā jēdzienā “ieinteresētā sabiedrība”.
- 22 Tā kā *Tribunalul Cluj*, apmierinot iebildumu par tiesību celt prasību tiesā neesamību un intereses neesamību, ir pamatojusi savu argumentāciju ar Orhūsas konvencijas 9. panta 2. punkta tiesību normām, iesniedzējtiesa atgādina nošķiršanu, kuru Tiesa ir izdarījusi savā judikatūrā, proti, 2021. gada 14. janvāra spriedumā *Stichting Varkens in Nood* u.c. (C-826/18, EU:C:2021:7), 44.–49. punkts, starp attiecīgi konvencijas 9. panta 2. punktā un 9. panta 3. punktā paredzētajiem režīmiem, kuri regulē iespēju vērsties tiesu iestādēs.
- 23 *Curtea de Apel Târgu Mureș* turklāt norāda, ka *Tribunalul Cluj* [Klužas apgabaltiesā] un apelācijas instances tiesā *Societatea Civilă Profesională de Avocați AB & CD* ir apgalvojusi, ka tā ceļ prasību tiesā gan savā vārdā, gan trīs to veidojošo advokātu vārdā.
- 24 Šādā kontekstā ir jāuzdod pirmais jautājums, kas attiecas uz jēdzieniem “sabiedrība” un “ieinteresētā sabiedrība”, kas ir definēti konvencijas 2. panta 4. un 5. punktā.
- 25 Ja Tiesas atbilde uz kādu no pirmā jautājuma aspektiem (pirmo – vai apelācijas sūdzības iesniedzējai var būt “sabiedrības” statuss konvencijas 2. panta 4. punkta un 9. panta 3. punkta izpratnē un otro – vai apelācijas sūdzības iesniedzēja var atsaukties uz to veidojošo fizisko personu – advokātu tiesībām un interesēm) ir apstiprinoša, iesniedzējtiesa uzdod otro jautājumu, proti, vai Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka tās nepieļauj tādu valsts tiesību normu, ar kuru profesionālas civiltiesiskas advokātu sabiedrības iespējai vērsties tiesu iestādēs ir paredzēts nosacījums pārbaudīt tās intereses esamību vai to, ka ceļot prasību tiesā tiek sekots aizsargāt tiesisko situāciju, kura ir tieši saistīta ar mērķi, kuram tika dibināta šī organizācijas forma.
- 26 Trešais prejudiciālais jautājums attiecas uz tiesāšanās izdevumiem saistībā ar tiesvedību vides aizsardzības jomā.
- 27 Visos tiesvedības posmos apelācijas sūdzības iesniedzēja ir norādījusi, ka valsts tiesiskajā regulējumā nav nodrošināta saprātīga paredzamība attiecībā uz pienākuma segt tiesāšanās izdevumus noteiktību un tiesvedības kopējām izmaksām. Faktiski tā apgalvo, ka ir nolēmusi izmantot savas tiesības vērsties tiesu iestādēs saskaņā ar konvencijas 9. panta 3. punktu, bez iespējas zināt vai paredzēt maksimālo tiesāšanās izdevumu summu, kuru tai varētu tikt piespriests atlīdzināt.
- 28 Tomēr šim strīdam izraudzītajiem advokātiem *Consiliul Județean Suceava* [Sučavas žudeca padome] esot samaksājusi honorārus kopumā aptuveni 276 000 RON (ap 50 000 EUR) apmērā.

- 29 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, pirmkārt, ka Civilprocesa kodeksa 451.–453. pantā ir detalizēti noteikts, no kā sastāv tiesāšanās izdevumi (valstij maksājamās tiesas nodevas, advokātu honorāri, ekspertu honorāri, summas, kas pienākas lieciniekiem, utt.), puse, kurai var tikt piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus (puse, kurai spriedums ir nelabvēlīgs, ja to ir prasījusi puse, kurai spriedums ir labvēlīgs), kā arī daži kritēriji, kurus tiesa var izmantot, lai samazinātu, norādot pamatojumu, advokātu honorārus (ja šie honorāri ir acīmredzami nesamērīgi ar lietas vērtību vai sarežģītību, vai ar advokāta veikto darbu, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus).
- 30 Otrkārt, konvencijas 9. panta 4. punktā ir paredzēts, ka šā panta 1.–3. punktā minētajām procedūrām ir jānodrošina pamatoti un efektīvi tiesiskie līdzekļi un tām ir jābūt “taisnīgām, objektīvām un ātrām, kā arī *saistītām ar nelielām izmaksām*”.
- 31 Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai minētajās valsts tiesību normās ietvertie kritēriji ir pietiekami, lai izvērtētu augstās izmaksas strīdos saistībā ar tiesību normu vides aizsardzības jomā neievērošanu, un kurām var būt atturoša iedarbība, tādā nozīmē, ka tās attur privāto tiesību subjektu no prasības celšanas šajā jomā, un vai šādā kontekstā būtu jāņem vērā īpašās normas un kritēriji.
- 32 Atgādinot Tiesas judikatūru par Direktīvas 2011/92/ES 11. panta 4. punktu, proti, 2018. gada 15. marta sprieduma *North East Pylon Pressure Campaigning* un *Sheehy* (C-470/16, EU:C:2018:185) 44. punktu un rezolutīvās daļas 2. punktu, *Curtea de Apel Târgu Mureș* turklāt uzskata, ka ir jānosaka, vai šī judikatūra ir piemērojama Konvencijas 9. panta 4. punktam.
- 33 Iesniedzējtiesa lūdz Tiesu lemt, piemērojot Tiesas Reglamenta 105. pantu, un pamato savu lūgumu ar faktu, ka strīda izskatīšana valsts tiesu iestādēs notiek kopš 2018. gada 3. oktobra.